

Rädda Barnen

STRATEGI
PROCESS
PLAN
POLICY
▶ **RIKTLINJE**
RUTIN

RIKTLINJE FÖR **OROSANMÄLAN** NÄR BARN FAR ILLA

Fastställd av: Styrelsen

Datum: 2023-04

För revidering ansvarar: Rådgivande hållbart direktstöd

Riktlinen ska uppdateras: Inom 2 år eller tidigare vid behov

Gäller för: Alla medlemmar, aktiva, förtroendevalda, representanter och anställda

Rädda Barnen

RIKTLINE FÖR OROANMÄLAN NÄR BARN FAR ILLA

Bakgrund och syfte

Direkta insatser med barn är grunden i Rädda Barnens programverksamhet. I våra direkta insatser möter vi barn och unga som inte får sina rättigheter tillgodosedda och som av olika anledningar inte får växa upp med bra livsvillkor. Det är allt tydligare att vi och övriga i civilsamhället har en unik roll och möjlighet att nå de barn och unga som drabbas hårdast av ojämlikhet och diskriminering. En roll vi är skyldiga barn och unga att ta ett stort ansvar för.

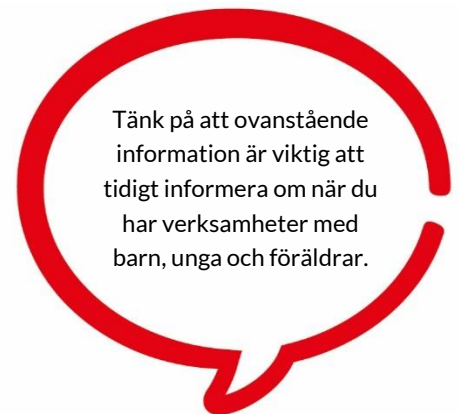
I vårt direktstödsarbete är Tryggare Tillsammans, vår *Policy för trygg och säker verksamhet för barn*, vägledande för att vår verksamhet ska vara trygg och säker, både för oss och för de barn som vi möter. Tryggare Tillsammans hjälper oss att säkerställa att inga barn far illa i våra egna verksamheter.

I mötet med barn och unga i vårt direktstödsarbete, kan vi som anställda eller medlemmar och volontärer få information som gör att vi känner oro för att ett specifikt barn far illa i barnets hem- eller närmiljö. Oron kan väckas av att ett barn berättar något för oss eller på ett mer subtilt sätt sänder signaler som gör att vi känner oro. Oron kan även väckas av information vi får av andra barn eller vuxna runt det berörda barnet.

Vi har som anställd, medlem, volontär och medmänniskas ansvar för att agera när vi känner oro för ett barn. *Riktlinje för orosanmälan när barn far illa* beskriver hur vi ska agera när vi känner oro för ett barn och när du ska anmäla använder du *Mall för orosanmälan*¹.

I vilka situationer kan barn fara illa?

Det kan vara svårt att känna till i vilka situationer som kan leda till att ett barn far eller riskerar att fara illa. Socialstyrelsen² beskriver att det kan handla om barn och unga som i hemmet utsätts för fysiskt eller psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar, fysisk eller psykisk försummelse, eller familjer där det förekommer allvarliga relationsproblem mellan barnet och övriga familjen, eller där barn lever i skadliga miljöer. Barn och unga kan även fara illa på grund av sitt eget beteende, exempelvis på grund av missbruk, kriminalitet och annat självdestruktivt beteende eller för att de utsätts för hot, våld eller andra övergrepp från jämnåriga. Ovan beskrivs några exempel, men det finns flera andra situationer där barn också riskerar att fara illa.

Du som är anställd, medlem eller volontär hos Rädda Barnen har gått med på att du ska göra orosanmälan när du misstänker att ett barn far illa.

Vem ska göra en orosanmälan när barn far illa?

I Socialtjänstlagen kapitel 14 står det att flera olika grupper av yrkesaktiva är skyldiga att anmäla när de har en misstanke om att ett barn far illa, de har så kallad anmälningsplikt. Detta innefattar exempelvis personal inom skola, polis och sjukvård exempelvis psykologer på Rädda Barnens

¹ Se Bilaga 1. Mall för orosanmälan. Finns även digital mall för orosanmälan att fylla i direkt via datorn.

² [Anmälan till socialnämnden vid kännedom eller misstanke om att ett barn far illa - Socialstyrelsen](#)

Centrum för stöd och behandling. Andra grupper, som exempelvis anställda eller aktiva inom en ideell organisation, samt allmänheten i stort, går under en allmän rekommendation att anmäla. De innebär att lagen säger att man bör anmäla vid misstanke om att barn far illa. Vi på Rädda Barnen har beslutat att alla – såväl de som har anmälningsplikt eller inte, både anställda, medlemmar och volontärer – ska göra orosanmälan till socialtjänsten om vi misstänker att ett barn far illa. Det är en överenskommelse och en del i *Policy för trygg och säker verksamhet för barn – Tryggare Tillsammans*.

Hur vet jag om jag ska göra en anmälan?

Ibland kan det vara svårt att avgöra om ett barns situation är anledning till en orosanmälan. Det kan till exempel vara svårt att bedöma om situationen är tillräckligt allvarlig eller om situationen verkligen innebär att barnet far illa. Här finns två viktiga aspekter att tänka på:

- **Du ska aldrig själv försöka avgöra eller utreda allvaret i ett barns situation, det är socialtjänstens uppgift.**
Har du en misstanke eller observerar du en situation som skulle kunna innebära att ett barn far illa – då ska du göra en orosanmälan. Därefter är det socialtjänstens uppgift att utreda saken vidare.
- **Ta hjälp av varandra och ställ frågor.**
Har du frågor kring orosanmälan kan du alltid kontakta Rådgivare trygg och säker verksamhet i din region/sektion på Rädda Barnen för att diskutera och få stöd och hjälp. Som medlem eller volontär kan du också alltid kontakta en verksamhetsutvecklare. Du kan alltid anonymt kontakta socialtjänsten i den kommun barnet bor. Med oidentifierad information kan du få stöd och hjälp om du är osäker på om du ska göra en orosanmälan eller inte. De kommer att vägleda dig rätt.

STÖD VID ANMÄLAN

Ibland kan det upplevas svårt att göra en orosanmälan. Du som anställd har alltid möjlighet att få stöd av din närmaste chef och/eller rådgivare trygg och säker verksamhet på Rädda Barnen. Är du medlem eller volontär har du rätt till likvärdigt stöd av rådgivare trygg och säker verksamhet, din ordförande och/eller verksamhetsutvecklare.

Det är vanligt att tankar och frågor väcks efter en orosanmälan. Det kan exempelvis handla om hur processen ser ut framåt, samt om du som gett informationen till socialtjänsten behöver medverka i socialtjänstens utredning. Många som gör orosanmälning har också funderingar kring om man har rätt att få information om vad socialtjänsten gör, och information om socialtjänstens utredning. Vid dessa frågor går det alltid bra att kontakta rådgivare trygg och säker för att få mer stöd och information kring vad som händer efter en orosanmälan.

När och hur ska du anmäla?

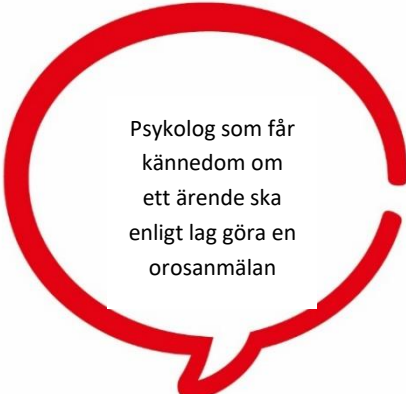
En anmälan ska göras skyndsamt. Skyndsamt innebär att du ska anmäla genast när du får kännedom om, eller misstänker att ett barn far illa.

En anmälan ska alltid göras skriftlig. Både med hänsyn till de personer som anmälan gäller, men även för dig själv och socialtjänsten så är det en fördel att informationen finns skriftlig. På så vis blir det tydligt för dig och andra parter vilken information som lämnats. Orosanmälan ska alltid skickas med vanlig post, alternativt digital tjänst via socialtjänstens hemsida där det är möjligt. Vi på Rädda Barnen har bestämt att den **inte** ska skickas med e-post.

Om du bedömer att det är brådskande, ska du först ringa till socialtjänsten och göra en muntlig anmälan – för att därefter komplettera med en skriftlig anmälan i efterhand. Är du osäker på hur du ska göra, ring socialtjänsten i kommunen där barnet vistas, eller rådgör med rådgivare för trygg och säker verksamhet³ på Rädda Barnen, om hen är tillgänglig. Om du inte får tag på rådgivare trygg och säker verksamhet så är det viktigt att kontakta socialtjänsten direkt för att de ska få informationen så snabbt som möjligt.

Kan jag vara anonym?

Rädda Barnens starka **rekommendation** är att skriva under orosanmälan med namn. Med underskrift ger du socialtjänsten reell möjlighet att ta till sig lämplig och viktig information och sammanhang, vilket skapar goda förutsättningar för en bra bedömning och att barnet vid behov får rätt insatser och skydd. En orosanmälan från anställd **ska** därför alltid vara underskriven med namn, men som volontär eller medlem **får** du lov att göra en orosanmälan anonymt i undantagsfall. För samtliga gäller att om du inte vill skriva under med sitt eget namn, kan/bör närmaste chef, rådgivare trygg och säker verksamhet eller ordförande i lokalförening/distrikt skriva under anmälan, antingen endast eller gemensamt med dig.

Psykolog som får kännedom om ett ärende ska enligt lag göra en orosanmälan

En orosanmälan är personlig. Det betyder att även om du väljer att vara anonym eller att inte göra en orosanmälan, kan och får annan person som får kännedom om ärendet, göra en orosanmälan på det sätt som hen finner lämpligt.

³ Finns regional rådgivare för trygg och säker verksamhet i varje region, samt nationell rådgivare för trygg och säker verksamhet. Tidigare hette dessa Case Manager.

Vad ska en anmälan innehålla?

I anmälan är det viktigt att du redogör för all relevant information, på ett sakligt vis utan värdeomdömen, som kan vara viktig för att bedöma om barnet far illa och barnets eventuella behov av skydd och stöd. Det är även bra att redogöra var barnet befinner sig just nu, om det finns fler syskon i familjen, samt om det exempelvis finns tolkbehov. Använd och ta stöd av *Mall för orosanmälan* där det finns mer information om vad du ska fylla i vid en orosanmälan.

När barn redan har kontakt med socialtjänsten

Ibland kommer vi i kontakt med barn som redan är aktuella på socialtjänsten. Antingen utreder socialtjänsten barnets situation, eller så har barnet en pågående insats via socialtjänsten. Tänk på att det trots detta är viktigt att göra en orosanmälan om du får information om att barnet far, eller riskerar att fara, illa. Det kan även vara så att du själv tidigare gjort en anmälan till socialtjänsten – du ska ändå alltid göra en **ny** anmälan om det tillkommer ny information om att barnet eller ungdomen kan fara illa.

Samtycke, information och medverkan

I möten med barn, unga och dess föräldrar så kan det finnas en rädsla och en ovilja till kontakt med socialtjänsten. Det händer att barn, unga och vårdnadshavare inte samtycker till att en orosanmälan görs. Det ska dock inte påverka om du gör en anmälan eller ej. Samtycke behövs inte när det gäller orosanmälan. Barnets behov av stöd och skydd är primärt.

Samtidigt, är det vanligt att vuxna som i sitt arbete eller i sitt ideella engagemang träffar barn och unga, är oroliga över att förtroenden och relationer kan skadas av att en orosanmälan görs. Vad som är viktigt att tänka på är att barn och ungas trygghet och skydd är en viktig och överordnad princip – en oro över att skada ett förtroende/en relation ska inte påverka om du ska göra en orosanmälan eller ej. Däremot är det viktigt att vara tydlig och transparent gentemot barn, unga samt vårdnadshavarna. Det innebär att informera om varför du gör en orosanmälan, samt om hur kontakten med socialtjänsten ser ut. Där det är möjligt arbetar vi alltid för att barn, unga och deras vårdnadshavare medverkar i orosanmälan.

Ibland kan det vara så att du vill informera ett barn/ungdom eller vårdnadshavare om en anmälan – men du får inte tag på dem. Ibland kan det gå flera dagar eller veckor innan du får kontakt. Här ska du inte avvakta med att göra en anmälan bara för att du inte får kontakt – i dessa fall får du informera i efterhand.

Vi ska aldrig informera barn, unga och vårdnadshavare när...

Informationen i anmälan rör exempelvis våld, övergrepp, hedersförtryck eller risk för bortgifte. Då är det viktigt att **ta kontakt med socialtjänsten först**, innan någon information ges till barn, unga eller vårdnadshavarna. Anledningen är att det kan behöva göras en akut skyddsbedömning för barnet ifråga, som kan försvåras om kontakt med barnet eller vårdnadshavare tas i ett för tidigt skede. Ibland kan det vara så att man som anmälare ändå vill ta kontakt med barnet, ungdomen eller vårdnadshavaren om att en orosanmälan har gjorts, i så fall är det viktigt att göra det i samråd med socialtjänsten utifrån deras behov av att göra en skyddsbedömning. Är du osäker: rådgör med socialtjänsten eller rådgivare för trygg och säker verksamhet på Rädda Barnen.

Inhämtande och dokumentation av uppgifter

Eftersom de uppgifter som hämtas in vid en orosanmälan innehåller personuppgifter, berörs hanteringen av den nya dataskyddslagen – GDPR. Detta gör att det är särskilt viktigt att följa rutinerna och att:

- Alltid skicka en orosanmälan med vanlig post eller via telefon (**aldrig** e-posta eller faxa)
- Alltid förvara en orosanmälan på säkert sätt så att inga obehöriga kan komma åt den
- Aldrig spara orosanmälan längre tid än sex månader efter anmälan.

GDPR kräver att vi har en rättslig grund för att över huvud taget få behandla personuppgifter. Den rättsliga grunden för orosänmälningar är ”utförande av uppgift av allmänt intresse”. Det innebär att vi inte behöver samtycke eller liknande för att dokumentera dessa uppgifter.

För medarbetare: Dokumentera skriftligt de uppgifter som rör orosanmälan. Dessa uppgifter ska förvaras på ett säkert sätt. Det innebär att uppgifterna förvaras i ett lösenordskyddad och avskild site med begränsad åtkomst via vårt dokumentationssystem på Portalen, eller i ett låst skåp på kontoret. Uppgifterna ska sparas i högst sex månader, och därefter ska hela orosanmälan raderas. Om det finns ett utskrivet exemplar ska det strimlas. Anledningen till att de sparas i sex månader är för det fall förnyad oro för barnet uppkommer under denna tid och ny anmälan görs.

För volontärer och medlemmar: Orosanmälan görs skriftligt och skickas in via post. Då det är svårare för lokalföreningar att förvara orosänmälningar på ett rättssäkert sätt bör endast aidentifierade anmälningar sparas.

Rapportering och statistik

När du gjort en orosanmälan – rapportera alltid det till din regionchef om du är anställd på Rädda Barnen och till ordförande för din lokalförening om du är medlem i Rädda Barnen. Ordförande och regionchef har i sin tur ansvar att meddela regional eller nationellt rådgivare för trygg och säker verksamhet om att en orosanmälan är gjord, om de inte varit inkopplade i ärendet. Detta då vi för statistik på gjorda orosänmälningar.

Styrande dokument

Dokument som denna rutin informeras eller styrs av:

- *Policy för trygg och säker verksamhet för barn – Tryggare Tillsammans – Rädda Barnens Child Safeguarding policy*

Bilaga 1. Mall Orosanmälan till Socialtjänsten⁴

Till: _____

Orosanmälan till Socialtjänsten

enligt 14 kap 1 § Socialtjänstlagen

Barnet/ungdomen oron avser:

Namn: _____

Personnummer/alt. dossiernummer: _____

Adress: _____

Kommun: _____

E-post/tfn: _____

Är barnet/ungdomen informerad om att orosanmälan skrivs:

Ja

Nej

Om information finns om förälder/vårdnadshavare 1:

Namn: _____

Personnummer/alt. dossiernummer: _____

Adress: _____

Kommun: _____

Epost/tfn: _____

Är förälder/vårdnadshavare 1 informerade om att orosanmälan skrivs:

Ja

Nej

⁴ Mall för orosanmälan till socialtjänsten finns separata med Rädda Barnens logga, både för utskrift och att fylla i digitalt med låsta fält. Det finns även exempelmall som hjälp när du fyller i anmälan.

Om information finns om föräldrar/vårdnadshavare 2:

Namn: _____

Personnummer/alt. dossiernummer: _____

Adress: _____

Kommun: _____

Epost/tfn: _____

Är förälder/vårdnadshavare 2 informerade om att orosanmälan skrivs:

Ja

Nej

Uppgiftslämnare:

Misstanke/oro att barn far illa avser:

När uppstod misstanken/oron (datum/tidsintervall)?

Hur har ni fått till er informationen om misstanken/oron:

Vad är det som gör att anmälan görs just nu?

Kännedom om barnets situation/familj:

Ev. Övrig relevant information:

Återkoppling önskas i ärendet

- Ja
- Nej

I Rädda Barnens uppdrag,

Namn och roll: _____

Tfn/epost: _____

Datum: _____

Underskrift: _____